

Nederland gaat op oranje of wordt een risicogebied. Wat nu?

Door middel van reisadviezen adviseren EU-lidstaten hun burgers of het verstandig is om naar een bepaald gebied te reizen. In de adviezen wordt gewezen op de risico's die er in een bepaald land of regio worden gelopen. Het kan hierbij gaan om verschillende risico's, waaronder gezondheidsrisico's. Bij het opstellen van reisadviezen stellen autoriteiten zich tegenwoordig derhalve ook de vraag of de actuele COVID-gezondheidssituatie in een gebied veilig is.

Wanneer we kijken naar de gevolgen voor Nederland van negatieve reisadviezen ligt het voor de hand om in de eerste plaats te kijken naar de reisadviezen van onze buurlanden. Daar zien we dat in België de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken (op advies van de Evaluatiecel Ceval) en in Duitsland het *Auswärtiges Amt* (in samenwerking met *Bundesgesundheitsministerium* en het *Robert Koch Institut* (RKI)) de verantwoordelijke instanties voor de reisadviezen zijn.

Hoe komen de Belgische en Duitse reisadviezen tot stand?

België hanteert een verkeerslichtensysteem met de classificaties "groen", "oranje" (20-100/100k/14 dagen) en "rood" (>100/100k/14 dagen). Duitsland hanteert geen verkeerslichtensysteem. Gebieden worden door de Duitse autoriteiten eventueel aangewezen als "risicogebied" als er een verhoogde kans is op COVID-besmetting (zoals bijvoorbeeld bij >50/100k/7 dagen). Het RKI publiceert de lijst van risicogebieden. Zowel België als Duitsland hanteren voor reisadviezen naar Nederland de provincies als geografisch adviesniveau. Dat betekent dat Nederlandse provincies verschillend kunnen kleuren naar gelang het risicogebieden zijn.

Op dit moment hanteert België voor een aantal provincies in Nederland de classificatie "oranje". Dat betekent onder andere dat reizigers naar deze gebieden bij terugkeer in België wordt geadviseerd om een COVID-test te ondergaan en in zelfquarantaine te gaan. Deze vereisten worden verplicht bij een classificatie "rood".

Duitsland (het Robert Koch Instituut) ziet op dit moment geen Nederlandse gebieden als risicogebied. Mocht dat wel het geval zijn dan zijn terugkeerders naar Duitsland verplicht om een COVID-test te ondergaan en zich te houden aan de quarantaineregels van het betreffende Bundesland.

Het spreekt vanzelf dat er voor Nederland gevolgen zullen zijn wanneer een buurland het reisadvies op ons land wijzigt. Hieronder volgt ten behoeve van een interdepartementale gedachtwisseling hierover een korte, niet alles omvattende, inventarisatie.

Welke mogelijke gevolgen hebben veranderende reisadviezen van onze buurlanden nu precies op de situatie in Nederland?

- Er zullen minder personen vanuit België en Duitsland naar Nederland reizen. Dit kan de aanpak van een brandhaard in Nederland vergemakkelijken. Daarnaast zullen de personen die Nederland wel bezoeken een risico nemen. De vraag is dan of ze zich anders zullen gedragen dan "normale" reizigers.

- De kans bestaat dat het Nederlandse reisadvies naar de buurlanden dient te worden aangepast omdat daar quarantainevereisten gaan gelden. Nederlanders zullen als gevolg daarvan minder naar de buurlanden gaan reizen. Diegenen die toch reizen krijgen te maken met verschillende ingewikkelde procedures in bijvoorbeeld de Duitse Bondslanden. Nederlandse bezoekers kunnen tot irritatie leiden in de buurlanden.
- Een (negatief) reisadvies kan gaan leiden tot wettelijke maatregelen/verboden in de buurlanden (wettelijk verbod om de grens over te gaan, wettelijke verplichting tot quarantaine). De druk op de grens neemt hiertoe in zijn algemeenheid toe want wanneer verbod niet te handhaven is sluit het betreffende land wellicht de grens.
- In de eerste fase van de Coronacrisis werd het goederenvervoer en grenswerkers niet gehinderd door negatieve reisadviezen. Dat moet gegarandeerd blijven. Reisadviezen zorgen aan de grenzen wel voor verwarring en onduidelijkheid (wat is een essentiële reis, waar slapen de machinisten van de internationale trein?), hetgeen tot files, vertraging en irritatie aan de grens kan leiden. Dit heeft invloed op het soepel laten verlopen van het goederenvervoer.
- De tendens is een regionalisering van de reisadviezen. Dat sluit in zekere mate aan op de Nederlandse binnenlandse COVID-aanpak die ook verschuift van landelijk naar regionaal niveau (aanpak van brandhaarden).
- Reisadviezen zullen door de buurlanden op niveau provincies worden afgegeven, terwijl de Nederlandse aanpak zich met de escalatieladder richt op het niveau veiligheidsregio. Dat is een mismatch.
- Er bestaat een gevaar dat reisadviezen gepolitiseerd worden (ik zet u niet op rood vanwege de economische gevolgen, als u mij niet op oranje zet). Het gezondheidsrisico moet bij reisadviezen echter centraal blijven staan.
- Ondanks dat er een verschuiving naar regionale reisadviezen plaatsvindt, kan er nog steeds sprake zijn van gebieden die als *collateral damage* door het reisadvies getroffen worden (bijvoorbeeld een veilige gemeente die wel in “rode” of “oranje” provincie ligt).
- Een negatief reisadvies voor Nederlandse gebieden vanwege gezondheidsrisico's zal economische effecten kunnen sorteren voor bepaalde sectoren (horeca, toerisme, cultuur).
- Niet naar Nederland afreizende buitenlandse bezoekers zullen gaan klagen als zij geen restitutie van bijvoorbeeld de door hun gemaakte kosten voor accommodatie in Nederland krijgen.
- Een negatief reisadvies zal gevolgen hebben voor het Nederlandse ontmoedigingsbeleid ten aanzien van grensoverschrijdend verkeer.

EU-context reisadviezen

Er wordt momenteel binnen de EU gekeken naar intensivering van coördinatie m.b.t. de identificatie van risicogebieden. Het opstellen van gemeenschappelijke criteria voor het aanwijzen van risicogebied schept hopelijk meer duidelijkheid tussen de verschillende reisadviezen die de lidstaten nu hanteren. Het ECDC zou dan een leidende rol hebben in het opstellen van een gemeenschappelijke analyse van de gezondheidssituatie in de EU. Hierop zal verdere coördinatie worden gebaseerd. Uiteindelijk zal het een nationale aangelegenheid blijven voor de lidstaten zelf om hun burgers te adviseren, maar de analyse van het ECDC zal ook het reisadvies voor Nederland beïnvloeden.

-0-0-0-0-